

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Teologická fakulta

Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Zmapování rozdílů řešení domácího násilí u profesionální skupiny
Policie ČR Brno a obvodního oddělení Policie ČR Boršov nad Vltavou**

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Svobodová, Ph.D

Autor práce: Petr Kubišta

Studijní obor: sociální a charitativní práce

Ročník: III.

2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Zmapování rozdílů řešení domácího násilí u profesionální skupiny Policie ČR Brno a obvodního oddělení Policie ČR Boršov nad Vltavou“ vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Dnev Českých Budějovicích

Petr Kubišta

Poděkování:

Chtěl bych poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Michaele Svobodové, Ph.D a dále npor. Mgr. Bc. Aleně Skoumalové a celému jejímu pracovnímu týmu Policie ČR v Brně, za odborné vedení a cenné rady.

ÚVOD.....	5
1. SOUČASNÝ STAV	6
1.1 Právní normy.....	7
1.2 Základní vybrané pojmy.....	8
1.3 Policie České republiky a problematika domácího násilí.....	12
1.3.1 Pravomoci Policie České republiky v oblasti domácího násilí po novelizaci zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.....	13
1.3.2 Spolupráce Policie České republiky s ostatními institucemi v rámci oblasti řešení domácího násilí	14
1.3.3 Vybrané evropské země a jejich přístup k problematice domácího násilí	15
1.4 Činnost policejní skupiny Brno a obvodního oddělení Policie Boršov nad Vltavou při řešení domácího násilí.....	17
1.4.1 Struktura a náplň práce policejní skupiny Brno.....	17
1.4.2 Obvodní oddělení Policie Boršov nad Vltavou a řešení domácího násilí.	22
2. CÍLE PRÁCE.....	25
2.1 Cíle práce.....	25
3. METODIKA.....	26
4. VÝSLEDKY	29
5. DISKUZE	32
6. ZÁVĚR	36
7. POUŽITÉ PRAMENY	38
8. PŘÍLOHY.....	40
9. ABSTRACT.....	44
10. ABSTRACT V ANGLICKÉM JAZYCE	45

Úvod

Bakalářská práce se zabývá problematikou domácího násilí, a to především v souvislosti s činností Policie České republiky. Domácí násilí je v dnešní době velmi častým nežádoucím jevem, avšak ve většině případů zůstává skryto pouze mezi účastníky domácího násilí. Je důležité, aby se téma domácího násilí dostalo do povědomí široké veřejnosti.

V České republice byla přijata novela trestního zákona a to s účinností od 1. června 2004 a také od 1. ledna 2007 nabyt účinnost zákon č. 135/2006, kterým se mění některé zákony zabývající se problematikou ochrany před domácím násilím. Novelou trestního zákona z roku 2004 došlo k ukotvení ustanovení § 215 a 215a (týrání svěřené osoby a týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě) ve znění pozdějších předpisů. I přes výše uvedené nemá v současné době náš právní systém zakotven trestní čin domácí násilí. Hlavní problém je v uceleném řešení domácího násilí a to konkrétně v práci s násilnou osobou, kdy v současné době neexistuje žádný právní podklad pro práci s touto osobou.

Téma bakalářské práce bylo vybráno za účelem zmapování rozdílů řešení problematiky domácího násilí speciálním oddělením kriminální služby v Brně, v porovnání s tím, jak tuto problematiku řeší obvodní oddělení Policie ČR Boršov nad Vltavou. Dále se práce bude zabývat tím, jak funguje v praxi vzájemná spolupráce s ostatními institucemi, které se zabývají domácím násilím a to převážně spolupráce s intervenčními centry, soudy, státními zástupci, orgánem správní ochrany dětí a neziskovými organizacemi. Práce také porovnává evropské země, které se věnují problematice domácího násilí.

Bakalářská práce nebude detailně vymezovat pojmy, které souvisí s domácím násilím. O těchto pojmech je již mnoho napsáno. Práce bude naopak konkrétně mapovat policejní práci obvodního oddělení Policie ČR Boršov nad Vltavou a práci skupiny Domácího násilí v Brně.

Práce si klade za cíl přimět co nejvíce čtenářů k zamyšlení se nad tímto tématem a upozornit na klady a zápory práce u dvou policejních složek v rámci České republiky a dopomoci k přijetí další legislativy k řešení domácího násilí Českou republikou.

1. Současný stav

Domácí násilí je v dnešní společnosti bohužel velmi častým nežádoucím jevem, který je ovšem před zraky většiny ostatních dobře skryt. Nebezpečí tohoto jevu spočívá právě v jeho latentnosti, děje se tzv. „za zavřenými dveřmi“. Oběti, ať už jde o muže či ženy, nebo dokonce děti, se jen nerady s domácím násilím někomu svěřují a doufají, že se problém sám vyřeší. Opak je ale pravdou. Mnohdy domácí násilí graduje až do těch nejhorších forem tělesného či psychického týrání.

Právní rámec domácího násilí v České republice doznal v několika uplynulých letech podstatných změn, které stojí jednoznačně ve prospěch právní, ale i faktické ochrany oběti domácího násilí.

Přijetím zákona č. 135/2006 Sb., jímž se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, se Česká republika zařadila mezi státy, které mají ve svém právním řádu komplexně upravenou ochranu ohrožených osob před domácím násilím.¹

Tímto zákonem byl novelizován i zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, který nově zakotvuje oprávnění rozhodnout o vykázání násilníka ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj.²

V našem státě je ochrana před domácím násilím založena na principu ochrany oběti v jejím přirozeném prostředí tzn., že ze společné domácnosti, kde došlo k týrání, odchází násilná osoba a ne oběť, jak tomu bylo ve většině případů před účinností zákona č. 135/2006 Sb., tj. před rokem 2007.³

K přehledu současného stavu problematiky domácího násilí je nutno podotknout, že se u Policie České republiky (dále jen Policie ČR) nenachází téměř žádné specializované policejní skupiny, které by se zaměřovaly čistě jen na problematiku domácího násilí. Jediná policejní skupina, které byla vytvořena speciálně za účelem potírání tohoto trestného činu, se nachází v současné době v Brně. Oběti domácího násilí mohou tuto speciální skupinu kontaktovat i prostřednictvím telefonního čísla, které je uvedeno v brožurách vydávaných Magistrátem města Brna a neziskovými organizacemi.

¹ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. et al. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2011. s. 132.

² KONRÁD, Z., BANGO, D. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007. s. 13.

³ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. et al. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2011. s. 132.

1.1 Právní normy

Základním legislativním dokumentem je Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky zaručuje nedotknutelnost osoby, její svobody a jejího práva na život. Ten, kdo se dopouští domácího násilí, porušuje základní lidská práva a svobody.

Z hlediska oblasti domácího násilí patří mezi jedny z nejvýznamnějších právních norem zákon č. 135/2006 Sb., zákon na ochranu před domácím násilím. Tento zákon novelizoval celou řadu zákonů, které se zabývají domácím násilím a tvoří tři pilíře ochrany před domácím násilím, mezi které patří Policie ČR, soud a intervenční centra. Důležité je zmínit zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, dále zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Novelou zákona o Policii České republiky byl zaveden nový institut vykázání násilníka ze společného obydlí na 10 dní. Změnou občanského soudního řádu lze prodloužit dobu vykázání, a to pomocí uložení předběžného opatření.

Předběžné opatření trvá jeden měsíc, tato lhůta může být předsedou senátu na návrh navrhovatele prodloužena, a to maximálně na dobu jednoho roku od okamžiku jeho nařízení.⁴

Významný je i zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení. Novela zákona o sociálních službách zakotvuje povinnost poskytnout obětem psychologickou, sociální nebo azylovou pomoc. Změnou posledního jmenovaného zákona se uzákoňuje zřízení intervenčních center.⁵

V době, kdy ještě zákon na ochranu před domácím násilím nebyl v platnosti, bylo možné se právně bránit jen po prokazatelném útoku na zdraví, či dokonce život, neboť právě jen tehdy byla naplněna skutková podstata některého z přestupku nebo trestného činu uvedeného v trestním řádu, jakým je například trestný čin ublížení na zdraví, násilí proti skupině a jednotlivci atd.⁶

⁴ KONRÁD, Z., BANGO, D. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007. s. 13.

⁵ KONRÁD, Z., BANGO, D. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007. s. 13.

⁶ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. et al. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2011. s. 132.

1.2 Základní vybrané pojmy

Existuje mnoho pojmů, které by mohly být v souvislosti s problematikou domácího násilí zmíněny. Téma bakalářské práce je ovšem specifické, a proto není potřeba zmiňovat všechny pojmy. Níže je uveden výčet základních vybraných pojmů.

Domácí násilí:

Definice pojmu domácího násilí existuje nepřeberné množství. V některých zemích je domácí násilí chápáno pouze jako násilí v partnerských vztazích, v jiných zemích se jím rozumí násilí v rodině, tzn. i násilí mezi rodiči a dětmi a dokonce i násilí mezi sourozenci.

Podle Americké psychologické asociace odkazuje rodinné násilí k činům fyzického, psychického týrání a sexuálního zneužívání, ve kterých jedna osoba kontroluje osobu druhou a zneužívá svoji moc.⁷

Definiční klíčové znaky domácího násilí jsou: páčání v soukromí (neveřejnost), opakování, eskalace (stupňování násilí), jasné a neměnné role mezi aktéry.⁸

Pojem domácí násilí zahrnuje fyzické, sexuální, psychické či ekonomické násilí (či např. vynucenou izolaci), k nimž dochází mezi blízkými osobami. Většinu obětí domácího násilí tvoří ženy, přičemž pachatelé jsou obvykle jejich současní i bývalí partneři (dochází ale i k násilí na dětech, starých osobách, násilí žen proti mužům či k násilí v homosexuálních vztazích). Podle reprezentativního výzkumu provedeného v roce 2003 v České republice Sociologickým ústavem Akademie věd ČR a Filosofickou fakultou Univerzity Karlovy zažije některou z forem domácího násilí za svůj život 38 % žen.⁹

Na základě výše popsané problematiky domácího násilí byl ve spolupráci s intervenčními centry, psychology, sociálními institucemi, ministerstvem vnitra, ministerstvem zdravotnictví a dalšími zřízen tzv. Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014, který se zabývá níže uvedenými oblastmi:

⁷ BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ, P., BLÁHOVÁ, K. *Domácí násilí: Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. 1. vyd. Praha: Acorus, 2009. s. 6.

⁸ ŠEDIVÁ, M. et al. *Metodický rámec: interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. 1. vyd. Praha: Bílý kruh bezpečí, o. s., 2007. s. 8.

⁹ Rosa[online]. 2012. [cit. 2013-01-05]. Co je domácí násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/co-je-domaci-nasili/>>.

1. Podpora osob ohrožených domácím násilím

System pomoci osobám, které jsou ohroženy domácím násilím, se rozvíjí již několik let. Pomoc poskytnutá těmto osobám zahrnuje prevenci a včasnou intervenci především v případech hrozících útoků. Cílem výše uvedeného plánu je zlepšit situaci v oblasti zřizování azylových domů, intervenčních, krizových a jiných center zaměřených na pomoc osobám postiženým domácím násilím. V současné době je kvalitní základna této podpory v Brně a v Praze. V ostatních městech tomu tak není. Specializované podpory pro osoby ohrožené domácím násilím však chybí v celé České republice. Standardy Rady Evropy doporučují existenci jednoho poradenského centra pro osoby ohrožené domácím násilím a jejich děti na každých 50 000 obyvatel. Tomuto doporučení v současné době neodpovídá nabídka služeb pro ohrožené osoby v žádném kraji České republiky.¹⁰

V plánu je zřízení bezplatné non-stop telefonní linky pro pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Bezplatnost této linky má zajistit lepší přístup pomoci osobám, které nedisponují vlastními finančními prostředky. Dále se předpokládá zřízení programu a rozvoje programu sítě sociálního bydlení, které by osoby postižené domácím násilím mohly využívat. Cílem je zajištění ubytování pro ty osoby, které po odchodu od násilného partnera začínají znovu a to bez finanční pomoci.¹¹

2. Děti ohrožené domácím násilím

Zde stanovené úkoly mají formulovat práci v oblasti zlepšení právního postavení dětí, dát jim možnost zúčastnit se terapie, upravit kritéria pro rozhodování styku s násilným rodičem. Je nezbytné, aby byl v centrech brán zvláštní zřetel na potřeby nezletilých dětí. Pro účely zajištění péče o děti, které nemohou být po přechodnou dobu v péči ani jednoho z rodičů je třeba podporovat vznik a udržování volných kapacit pro neústavní péči o děti.¹²

¹⁰ Usnesení vlády České republiky ze dne 13. dubna 2011 č. 262 o Národním akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014. str. 8.

¹¹ Usnesení vlády České republiky ze dne 13. dubna 2011 č. 262 o Národním akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014. str. 9.

¹² Usnesení vlády České republiky ze dne 13. dubna 2011 č. 262 o Národním akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014. str. 9 – 10.

3. Práce s násilnými osobami

Cílem práce s násilnými osobami je především zajištění terapeutických služeb pro tyto osoby a podpora sociální práce s násilnými osobami. Důležitá je orientace nejen na osoby ohrožené domácím násilím, ale také na původce domácího násilí. S pachateli násilí je nutno pracovat především proto, aby změnili své myšlení a jednání. Sám pachatel, který se dopustil domácího násilí, se po zásahu policejních orgánů nachází v náročné situaci, nutno podotknout, že vlastním přičiněním, i tak je ale samozřejmě vhodné mu rovněž zajistit psychologickou pomoc, a to za účelem prevence protiprávního jednání. Cílem práce s násilnými osobami je také vybudování sítě poradenských center. Na základě inspirace v zahraničí je v plánu zřízení terapeutických a resocializačních programů pro násilné osoby, které by se zúčastnily těchto programů dobrovolně.¹³

4. Vzdělávání a interdisciplinární spolupráce

Cílem je vytvoření systému kontinuálního vzdělávání na základě interdisciplinární spolupráce. Úkoly jsou zaměřeny na systematické vzdělávání odborníků, kteří se při své činnosti dostávají nejčastěji do kontaktu s osobami ohroženými domácím násilím. Jedná se například o lékaře, učitele, vychovatele, pedagogické a sociální pracovníky, soudce a státní zástupce a v neposlední řadě o policisty či úředníky, kteří řeší přestupkovou problematiku. Cílem je poskytnout znalosti potřebné k rozpoznání domácího násilí. Pomocí vyškolených profesionálů by osoby ohrožené domácím násilím měly být dostatečně a kvalifikovaně informovány a hlavně být přijaty vhodným způsobem na kterémkoliv z míst, která do styku s domácím násilím přicházejí.¹⁴

Dalším cílem v oblasti vzdělávání a intervence je rozšíření interdisciplinární spolupráce na základě zkušeností specializovaných týmů pro boj proti domácímu násilí, které již dlouhodobě a úspěšně fungují v rámci Policie ČR.¹⁵

¹³ Usnesení vlády České republiky ze dne 13. dubna 2011 č. 262 o Národním akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014. str. 10.

¹⁴ Usnesení vlády České republiky ze dne 13. dubna 2011 č. 262 o Národním akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014. str. 11.

¹⁵ Usnesení vlády České republiky ze dne 13. dubna 2011 č. 262 o Národním akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014. str. 11.

5. Společnost a domácí násilí

Hlavním cílem je zapojení veřejnosti do prevence a řešení problematiky domácího násilí. Z hlediska veřejného mínění je nutné odbourávat vžitá kulturní a sociální stereotypy. Stereotypy mohou v některých případech usnadňovat násilným osobám legitimizaci jejich násilného jednání. Proto je třeba využít k eliminaci zakořeněných stereotypů typu: muž je pánem rodiny a žena ho musí poslouchat, každý zákonný postup, zahrnující jak prostředky právní, tak i další cesty, kterými mohou být například informační kampaně.¹⁶

Již na základních a středních školách by měly být dětem vštěpovány základní dovednosti a schopnosti rozpoznat náznaky rizikového vztahu a domácího násilí. Žákům by se tak mělo dostat nadstandardních důležitých informací, jejichž cílem je seznámení se základními problémy domácího násilí. Vzdělávací aktivity je důležité zaměřit na prevenci procesu identifikace dítěte s pachatelem domácího násilí. V tomto případě je hlavním důvodem zamezení přenosu násilného chování z násilné osoby na dítě.¹⁷

Intervenční centrum:

Za zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, je intervenční centrum specifická sociální služba pomoci a podpory v oblasti sociálně právního poradenství pro osoby ohrožené domácím násilím.¹⁸

Intervenční centra jsou nestátní neziskové organizace, které se nacházejí ve městech po celé České republice.

Bílý kruh bezpečí:

Bílý kruh bezpečí (dále jen BKB) je občanské sdružení s působností v celé České republice, založené v roce 1991. BKB sleduje tři cíle: poskytovat přímou pomoc obětem a svědkům trestných činů, podílet se na prevenci kriminality a usilovat o

¹⁶ Usnesení vlády České republiky ze dne 13. dubna 2011 č. 262 o Národním akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014, str. 11.

¹⁷ Usnesení vlády České republiky ze dne 13. dubna 2011 č. 262 o Národním akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014, str. 11.

¹⁸ ŠEDIVÁ, M. et al. *Metodický rámec: interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. 1. vyd. Praha: Bílý kruh bezpečí, o. s., 2007. s. 9.

zlepšení práv a postavení poškozených v trestním řízení. BKB podal řadu podnětů k zákonodárným iniciativám. Jedním z nejvýznamnějších návrhů BKB je zákon č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím.¹⁹

Aliance proti domácímu násilí:

Na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky byla 10. října 2002 z iniciativy Bílého kruhu bezpečí a Philip Morris ČR a.s. založena Aliance proti domácímu násilí, jejíž prioritou bylo připravit a prosadit systémové změny v oblasti řešení případů domácího násilí. V roce 2004 vznikla při Alianci expertní skupina, která zpracovala návrh nového zákona. Parlament České republiky schválil předložený zákon na ochranu před domácím násilím v České republice dne 14. března 2006 a 31. března 2006 byl podepsán prezidentem republiky. Pod číslem 135/2006 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2007. Soukromá společnost a nezisková nestátní organizace tak dokázaly prosadit jednu z nejrozsáhlejších legislativních změn v dějinách České republiky, která poskytuje ochranu osobám ohroženým domácím násilím a naši zemi tak zařadila mezi státy s proaktivním řešením této problematiky.²⁰

1.3 Policie České republiky a problematika domácího násilí

Z hlediska domácího násilí nebývají zákroky Policie ČR vždy jednoduché. Pokud Policie ČR přijme ohlášení o domácím násilí a dostaví se na místo, může být těžké v danou chvíli rozlišit, kdo je pachatel a kdo je oběť.

Pro policejní orientaci v situaci na místě je nutné identifikovat alespoň předběžně pachatele. Jeho identifikace je založena na situační analýze. Pachatelem je osoba, která nejvíce ohrožuje chráněné hodnoty. Obětí je osoba, která je aktuálně nejvíce ohrožena násilím.²¹

Pachatelem domácího násilí může být kdokoliv, kdo sdílí s obětí společné obydlí, bez ohledu na pohlaví, či dosažený stupeň vzdělání. Typický je dvojitý vzorec

¹⁹ *Domácí násilí*[online]. 2012. [cit. 2013-01-05]. Bílý kruh bezpečí. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/bily-kruh-bezpeci/>>.

²⁰ *Domácí násilí*[online]. 2012. [cit. 2013-01-05]. Aliance proti domácímu násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/aliance-proti-domacimu-nasili/>>.

²¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 4. vyd. Praha: Postál, s. r. o., 2004. s. 183.

chování – navenek se pachatel chová k oběti mile, v soukromí je bezohledný a násilnický.²²

Řešení problematiky domácího násilí ze strany Policie ČR je buď dokumentováno jako přestupkové řízení, nebo se jedná o trestný čin. Institut samotného vykázání se eviduje pod číslem jednacím a vykázání policista může provést v rovině preventivního opatření, přestupkového řízení či se jedná o trestný čin. V žádném případě institut vykázání neznamena, že tento musí být využit pouze v případě, kdy se jedná o přestupek či trestný čin. Policie ČR násilnou osobu na místě prováděného zákroku může zajistit, zadržet, předvést k podání vysvětlení, umístit do policejní cely předběžného zadržení, nebo může požádat, v některých paragrafových zněních problematiky domácího násilí, státního zástupce o souhlas s uvalením vazby.

1.3.1 Pravomoci Policie České republiky v oblasti domácího násilí po novelizaci zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Policie ČR je po novelizaci zákona oprávněna podle § 44 – 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky použít institut vykázání. Vykázání dle § 47 odst. 1), 2), 3), 4), 5), 6) dle výše jmenovaného zákona má podobu faktického úkonu, tj. úkonu neformálního. Policista je oprávněn vykázat násilnou osobu dokonce i v její nepřítomnosti. Vykázání může policista učinit ústně a o tomto předá potvrzení jak vykázané, tak i ohrožené osobě. Součástí potvrzení o vykázání je policistou přesně definovaný prostor, na který se vykázání vztahuje. Odmítne-li si ohrožená nebo vykázaná osoba potvrzení o vykázání převzít, policista o této skutečnosti sepíše úřední záznam. Nesouhlasí-li vykázaná osoba s vykázáním, může proti němu podat námitky, které policista uvede v potvrzení o vykázání. Policista co nejdříve vyrozumí krajské ředitelství příslušného místa. Lhůta je do tří dnů. Shledá-li příslušné krajské ředitelství, že vykázání bylo neoprávněné, vykázání ukončí a o této skutečnosti vyrozumí ohroženou a vykázanou osobu bez zbytečného odkladu.

Po zjištění všech skutečností, které jsou nutné pro použití vykázání, může policista vykázat násilnou osobu na dobu deseti dní, a to i bez souhlasu, nebo dokonce s nesouhlasem ohrožené osoby.²³

²² STRAUS, J., NĚMEC, M. et al. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 347.

Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Vykázaná osoba je dle § 45 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky povinna neprodleně opustit prostor, který vymezil policista, zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou a vydat policistovi všechny své klíče od obydlí, které užívá. Pokud vykázaná osoba neuposlechne, může policista použít po předchozí výzvě dané donucovací prostředky dle § 52 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Policista ve lhůtě tří dnů od vykázání provede kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje své povinnosti vykázání. O výše uvedeném vždy policista sepíše úřední záznam dle § 47 odstavce 4), 5) zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Policie ČR musí zaslat úřední záznam o vykázání příslušnému intervenčnímu centru, místně příslušnému okresnímu soudu, a pokud žije v domácnosti nezletilé dítě, tak rovněž příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD). Úřední záznam musí Policie ČR zaslat do 24 hodin od vstupu do společného obydlí.²⁴

1.3.2 Spolupráce Policie České republiky s ostatními institucemi v rámci oblasti řešení domácího násilí

V případech domácího násilí Policie ČR spolupracuje s orgány sociálně právní ochrany dětí, orgány samosprávy, obecní policií, intervenčními centry a dalšími právníky a fyzickými osobami. Spolupráce probíhá zejména k zajištění ochrany oběti před dalšími atakami.²⁵

Intervenční centra aktivně informují zájemce o nabízených službách včetně jeho práv a povinností. Smyslem intervenčních center je pomoc osobám ohrožených domácím násilím při řešení jejich krizové situace a následná pomoc při návratu do běžného života.²⁶

Intervenční centra jsou vyškolená na to, aby s ohroženou osobou sepsala návrh předběžného opatření pro soud, ten ve většině případů vydá předběžné opatření, kdy se

²³ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. et al. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2011. s. 133.

²⁴ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. et al. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2011. s. 135.

²⁵ STRAUS, J., NĚMEC, M. et al. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 363.

²⁶ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. et al. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2011. s. 144.

na základě porušení tohoto opatření násilnou osobou jedná o přečin trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

1.3.3 Vybrané evropské země a jejich přístup k problematice domácího násilí

Slovensko:

Ve Slovenské republice bylo přijato větší množství novel zákonů. Nejzásadnější změny se týkaly násilí na ženách páchaného v intimních vztazích. Nová úprava změnila rozšířením pojmu blízká osoba definici trestného činu týrání blízké a svěřené osoby. Za blízké nebo svěřené osoby se nepovažují jen osoby v přímém příbuzenském vztahu, ale zahrnut je i osvojitel, osvojenec, bývalý druh, rodiče společného dítěte a osoba, která je ve vztahu k nim blízká. Změna spočívá i v tom, že k trestnímu stíhání pachatele není třeba souhlas oběti.²⁷

Policisté nemají zvláštní pravomoc v oblasti domácího násilí. Do soukromí domácnosti mohou zakročit pouze v případě, že je ohroženo zdraví či život.

Rakousko:

V Rakousku byl institut vykázání zaveden o téměř devět let dříve než v České republice.

V květnu 1997 přijalo Rakousko samostatný spolkový zákon na ochranu před násilím v rodině (Gewaltschutzgesetz). V návaznosti na tento zákon byl novelizován i zákon o Policii. Všechny změny směřovaly k jedinému cíli: zajistit důslednou prevenci proti domácímu násilí. Osobu pachatele lze vykázat na dobu deseti dní.²⁸

Policie zde působí jako pomocná složka. S ohroženou osobou může být proveden výslech i bez toho aniž by celá věc musela být protokolována Policií, jako je tomu v České republice.

Intervenčních center je celkem dvanáct a alespoň jedno zařízení se nachází v každé z devíti oblastí Rakouska. Po třech měsících od vykázání intervenční centrum opět kontaktuje oběť domácího násilí s cílem zjistit, jak vypadá aktuální situace a nabízí další pomoc. Intervenční centra úzce spolupracují s odbory sociálními a bytovými,

²⁷ KONRÁD, Z., BANGO, D. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007. s. 14.

²⁸ ČÍRTKOVÁ, L., MACHÁČKOVÁ, R., VITOUŠOVÁ, M. *Domácí násilí - přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. 1. vyd. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002. s. 115.

jejichž cílem je poskytnout oběti bydlení a spolupráci v sociální oblasti. Centra dále realizují projekty pro pachatele domácího násilí. Účelem je větší bezpečnost ohrožených osob. Tyto projekty působí v rovině dobrovolného přístupu pachatele i v rovině nařízení soudem. Existují i programy pro děti, kdy se centra snaží o to, aby děti nemusely být součástí trestního řízení. Jedná se zejména o to, aby děti nemusely vypovídat.

V Rakousku roste každý rok případů vykázaní, Policie dříve řešila domácí násilí domluvou – názor Policie, že jde o soukromou věc. V případech, kdy není rozhodnuto o vykázaní, je násilná osoba ještě více posílněna ve své pozici. Vykázaní pachatele může žádat i orgán socializačně právní ochrany dětí, i když ohrožená osoba věc neřešila přes Policii, tato možnost je velmi vítána. Domácí násilí bylo dlouho vnímáno jako delikt, při kterém byl vyžadován souhlas osoby s trestním stíháním, ale od roku 2006 již souhlas zapotřebí není. Dá se říci, že rakouský model problematiky domácího násilí ve větší míře převzala legislativa České republiky.

Velká Británie:

Ve Velké Británii neexistuje jednotná definice pro pojem domácí násilí. V roce 1997 byl přijat zákon o obtěžování, jehož použití je velmi široké a může být aplikován i na ostatní rozmanité situace, např. na domácí incidenty. Prosté napadení oběti není delikt, za který zákon umožňuje pachatele zatknout, přesto se jedná o delikt, za který je pachatele možno soudně stíhat. Ženy a děti, které byly týrány, mohou žádat o odškodnění za násilný útok a také o odškodnění z Programu odškodnění za zranění způsobená trestným činem.²⁹

Ve Velké Británii existují multidisciplinární týmy, které se zabývají problematikou domácího násilí. Ohrožená osoba má právo požadovat náhradu škody, která jí byla způsobena domácím násilím a tuto škodu může vymáhat u Úřadu pro odškodnění za zranění způsobené kriminálním činem, kdy maximální výše odškodného může činit až 500.000 LBR. Toto finanční pokrytí se vztahuje na psychické úzkosti a na fyzická zranění. Podmínkou je, že pachatel je v soudním řízení nebo jsou dostatečné důvody, proč stíhán není.

²⁹ ČÍRTKOVÁ, L., MACHÁČKOVÁ, R., VITOUŠOVÁ, M. *Domácí násilí - přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. 1. vyd. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002. s. 24.

Nizozemí:

Domácí násilí není definováno v žádné právní normě. V rámci Policie ani soudu není vedena evidence domácího násilí, která se posuzuje jako kterýkoliv jiný trestný čin. V Nizozemsku rozeznávají skutkovou podstatu trestného činu tzv. slídění, a to již od roku 2001.³⁰

Finsko:

Ve Finsku byly první azylové domy na pomoc obětem domácího násilí zřízeny již v roce 1979. V roce 1999 vznikla ve Finsku policejní pracovní skupina, jejímž úkolem byla koordinace prevence domácího násilí. Tato policejní skupina vydala v roce 2000 zprávu, v níž představuje celistvý program na podporu prevence domácího násilí. Součástí zprávy je mj. i návrh na pořádání školení jak policistů, tak dalších zainteresovaných osob, na téma domácí násilí a za účelem zlepšení celkové spolupráce.³¹

1.4 Činnost policejní skupiny Brno a obvodního oddělení Policie Boršov nad Vltavou při řešení domácího násilí

1.4.1 Struktura a náplň práce policejní skupiny Brno

Policejní skupina Domácího násilí v Brně byla založena na základě iniciativy bývalého policejního ředitele plk. JUDr. Jaroslava Vaňka k 1. dubnu 2005.³² Podmínkou práce u této skupiny je absolvování vyšší odborné školy nebo získání vysokoškolského vzdělání s bakalářským titulem. Plně začala skupina pracovat k 1. květnu 2005. Pracovní náplň skupiny je odhalování, prověřování a vyšetřování protiprávních jednání se znaky domácího násilí a nebezpečného pronásledování. V současné době zde pracuje osm mužů, tři ženy, jeden vedoucí a jeden občanský zaměstnanec (sekretariát).

³⁰ ČÍRTKOVÁ, L., MACHÁČKOVÁ, R., VITOUŠOVÁ, M. *Domácí násilí - přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. 1. vyd. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002. s. 14.

³¹ ČÍRTKOVÁ, L., MACHÁČKOVÁ, R., VITOUŠOVÁ, M. *Domácí násilí - přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. 1. vyd. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002. s. 45.

³² rozkaz ředitele městského ředitelství Policie ČR Brno ke zřízení pracovní skupiny Domácí násilí, čl. 31/2005 s. 5.

Skupina je součástí městského ředitelství Policie Jihomoravské kraje, územní odbor služby kriminální služby a vyšetřování, 4. oddělení, sídlí v ulici Cejl 4/6, 611 38 Brno. Je zde zajištěna nepřetržitá služba 24 hodin denně. Službu zajišťuje výjezdová skupina, která je složena ze dvou policistů a je aktivní v době od 06:00 hodin do 22:00 hodin. Od 22:00 hodin do 06:00 hodin slouží pouze jeden policista, který je na tzv. „dosahovém pracovišti“ a dle závažnosti vyjíždí na místo případu. Policisté mají k dispozici dva služební mobilní telefony a vozidlo. Ostatní policisté slouží v době od 07:00 hodin do 15:00 hodin a mají na starost spisovou agendu případů, které jsou jim vedoucím přiděleny.³³

Zpočátku se skupina zabývala pouze trestným činem týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě.

Speciální výslechová místnost, která je přizpůsobena i pro děti je zřízena v Příčné ulici. Místnost je vybavena kamerami se zvukovým záznamem. Tato místnost slouží k výslechům podezřelých osob, svědků, obětí a dětí. U dětí je prováděn výslech jako jednorázový neopakovatelný úkon, proto je vždy u výslechu přítomen dětský psycholog, pracovník orgánu sociálně právní ochrany dětí, sociální pracovník, státní zástupce, soudce, obhájce a soudní znalec.

Hlavním důvodem zřízením této skupiny byl požadavek, aby domácí násilí bylo řešeno v rámci města Brna pouze jediným pracovištěm. Následně předcházení problémům s domácím násilím, prevence, intervence, spisová agenda případů, spolupráce s intervenčními centry a v neposlední řadě odlehčení práce obvodním oddělením Policie ČR.³⁴

Činnost policejní skupiny se zaměřuje na efektivní první kontakt s obětí. V minulosti docházelo k taktickým chybám při řešení této problematiky ze strany Policie ČR. Právě v důsledku těchto chyb byl znehodnocen celý případ - nesprávná dokumentace a posouzení případu. Nejvíce ovšem trpěla oběť případu a v neposlední řadě i samotní policisté. Nadstandardní rozsah práce speciální policejní skupiny spočívá i v sociální práci, kdy policisté pracují s ohroženými osobami obdobně jako neziskové organizace. Cílem skupiny není co nejvyšší počet odsouzených, nýbrž se zaměřuje na

³³ rozkaz ředitele městského ředitelství Policie ČR Brno ke zřízení pracovní skupiny Domácí násilí, čl. 31/2005 s. 10, 11.

³⁴ rozkaz ředitele městského ředitelství Policie ČR Brno, ke zřízení pracovní skupiny Domácí násilí, čl. 31/2005 s. 3, 6, 7.

pomoc ohroženým osobám jakoukoliv formou. Dá se říci, že práce u této skupiny je těžko kvalifikovatelná.

V současné době se jedná o jediné policejní pracoviště v tomto rozsahu na území České republiky. Policejní skupina v Brně se věnuje prevenci a včasné intervenci. Z výše uvedeného vyplývá, že náplní této policejní skupiny vždy není jen snaha o potrestání pachatele, ale především snaha o prevenci, která je nejlepším prostředkem k tomu, aby se snížil počet případů domácího násilí.

Skupina se věnuje odhalování, dokumentování, šetření a prověřování všech protiprávních případů, které mají znaky domácího násilí a to v rovině přestupkového i trestního řízení.³⁵

Dále skupina poskytuje psychickou a konzultační podporu lidem, kteří potřebují pomoci. Když je člen této skupiny zavolán k případu, tak pouze on v rámci své kompetence rozhoduje o celém případě. Na místě koordinuje celou práci Policie ČR. Rozhoduje o tom, jak bude případ zadokumentován, zda podezřelá osoba bude omezena na svobodě a v případech tzv. vykázaní osoby z obydlí, rozhoduje o použití tohoto institutu pouze policista ze skupiny Domácího násilí. Pokud je podezřelá osoba omezena na svobodě - vazba, policejní cela, záchytná protialkoholní stanice, policista provede nejdříve výslech ohrožené osoby a pak následně výslech s podezřelou osobou a svědky. Na základě výše uvedeného policista může rozhodnout o změně právní kvalifikace případu.

Policisté ze speciální skupiny v Brně se v rámci trestního řízení při řešení domácího násilí zabývají nejvíce těmito trestnými činy:

§ 198 trestního zákoníku - Týrání osoby svěřené, zde není nutný souhlas poškozené osoby s trestním stíháním

§ 199 trestního zákoníku - Týrání osoby žijící ve společném obydlí, zde není nutný souhlas poškozené osoby s trestním stíháním

§ 354 trestního zákoníku - Nebezpečné pronásledování, zde je nutný souhlas poškozené osoby s trestním řízením, v podstatě se jedná o tzv. stalking (pro správné posouzení tohoto činu Policií ČR je určena doba pronásledování na minimálně 6 týdnů)

³⁵ rozkaz ředitele městského ředitelství Policie ČR Brno ke zřízení pracovní skupiny Domácí násilí, čl. 31/2005 s. 6.

§ 353 trestního zákoníku – Nebezpečné vyhrožování, zde musí dát poškozená osoba souhlas s trestním stíháním, jedná se o jednorázový útok, musí zde být důvodná obava o život

§ 146 trestního zákoníku - Ublížení na zdraví, zde je nutný souhlas poškozené osoby s trestním stíháním

§ 145 trestního zákoníku - Těžké ublížení na zdraví, zde není nutný souhlas poškozené osoby s trestním stíháním

§ 145 k § 21 k § 145 trestního zákoníku – Pokus ublížení na zdraví, zde není nutný souhlas trestního stíhání oběti³⁶

V rámci přestupkového řízení se policisté zabývají nejvíce těmito přestupky:

§ 49/1 písmena a), b), c) zák. č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích. Zde policisté zpracovávají veškerou agendu, kterou postoupí k vyřízení na příslušný správní orgán Magistrátu města.³⁷

Policisté, kteří jsou u případu vždy první, tzn., policisté z hlídkové služby a z obvodních oddělení, jsou dvakrát ročně školeni v policejním školicím středisku v Brně. Školení má na starost policejní skupina Domácího násilí společně s psychology, pracovníky intervenčních center, orgány sociálně právní ochrany dětí, metodiky Správy Jihomoravského kraje a v některých případech i státními zástupci. Školení probíhá nejprve formou teoretické části - zde se policisté dozvědí, co je domácí násilí včetně jeho znaků, a to proto, aby byli na místě schopni posoudit, zda se jedná o situaci, ke které by měla být přivolána skupina Domácího násilí. V další fázi probíhá praktická část školení, kdy je policistům ve výcvikovém středisku k dispozici prostor, ve kterém jsou figuranti muž, žena, děti a policisté, a řeší se zde v rámci školení různé modelové situace, se kterými se v praxi setkali či mohou setkat.

Policisté, kteří zpracovávají spisovou agendu, vedou v evidenci případů, které jeví znaky domácího násilí vždy poznámku, že byl případ již Policií ČR řešen, to může do budoucna pomoci ke snadnější právní kvalifikaci skutku.³⁸

Pracovní náplní speciální skupiny je i vypracování odborných soudních posudků na násilnou osobu, zda netrpí duševní poruchou a je schopna chápat smysl trestního řízení. Posudky jsou mimo jiné vypracovány i na ohroženou osobu a to z toho důvodu,

³⁶ zákon č. 306/2009 Sb. trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

³⁷ zákon č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích

³⁸ závazný pokyn policejního prezidenta o provádění vykazání č. 166/2009, s. 2, č. 1/2010, s. 2

aby se posoudilo, zda je výpověď osoby věrohodná a zda se u osoby neobjevila posttraumatická stresová porucha, která by mohla ovlivnit správné posouzení případu a soudní řízení.

Policisté z policejní skupiny s oběťmi domácího násilí spolupracují v rovině psychologické, sociální a spolupracují s intervenčními centry, kde pracovníci sepíší návrh předběžného opatření a předají jej civilnímu soudu podle ustanovení § 76 písmena b) zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Na základě předběžného opatření soud násilné osobě uloží zákaz vstupu do společného obydlí a zákaz kontaktu s ohroženou osobou, a to až na dobu 1 roku.³⁹

V současné době je na území města Brna zřízen interdisciplinární řešitelský tým, který je složen ze zástupců policistů, intervenčních center, sociálních pracovníků, orgánu sociálně právní ochrany dětí a pracovníků nestátních organizací. Zároveň ve spolupráci s těmito institucemi vydává Magistrát města Brna každý rok letáky a brožury s informacemi k problematice domácího násilí. V těchto materiálech je uveden kontakt a adresa na policejní skupinu Domácího násilí v Brně. Z výše uvedeného vyplývá, že oběti domácího násilí mohou případy oznámit přímo této policejní skupině.

Ze statistik případů domácího násilí řešených skupinou Domácího násilí vyplývá, že podezřelou osobou bývá osoba, která požíla alkohol, oběťmi bývají převážně ženy, sociálně slabé skupiny obyvatelstva, pachatelé s vyšším vzděláním i nižším vzděláním a jsou dokumentovány i případy týrání seniorů jejich vlastními dětmi.⁴⁰

Na území města Brna existuje pro oběti domácího násilí možnost využít speciálních ubytovacích prostor, o kterých neví podezřelá osoba. Tým má k dispozici dva státní zástupce a dva soudce, kteří se převážně zabývají problematikou domácího násilí. Se soudci byla vyjasněna otázka, co vše lze zahrnout do domácího násilí a co vše si lze představit pod pojmem týrání osoby ve společném obydlí.⁴¹

³⁹ rozkaz ředitele městského ředitelství Policie ČR Brno ke zřízení pracovní skupiny Domácí násilí, čl. 31/2005 s. 10.

⁴⁰ zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

⁴¹ rozkaz ředitele městského ředitelství Policie ČR Brno ke zřízení pracovní skupiny Domácí násilí, čl. 31/2005 s. 10.

1.4.2 Obvodní oddělení Policie Boršov nad Vltavou a řešení domácího násilí

V rámci obvodního oddělení Policie ČR Boršov nad Vltavou (dále jen OOP Boršov nad Vltavou), okres České Budějovice pracují dvě policistky, třináct policistů, jeden zástupce a jeden vedoucí oddělení. Oddělení sídlí v obci Boršov nad Vltavou, ulice Na Planýrce 206, 373 82 Boršov nad Vltavou. Pro práci na tomto oddělení je podmínkou maturitní vysvědčení. Jedná se o oddělení, které je rozděleno do pěti území, kdy v každém území jsou za práci odpovědní dva policisté. Služba je zde nepřetržitá 24 hodin denně, výjezdová skupina zde slouží zpravidla 12 hodinové služby v počtu dvou policistů a bývají zde i 24 hodinové služby opět v počtu dvou policistů. Ostatní policisté pracují obvykle v době od 07:00 hodin do 15:00 hodin na případech, které jsou jim přiděleny vedoucím oddělení.

Policisté na tomto oddělení se zabývají případy, které souvisí s přestupkovým řízením především na úrovni drobných krádeží, občanského soužití, přestupků v silniční dopravě a narušení veřejného pořádku. Tyto případy jsou buď vyřízeny na místě policejním orgánem, nebo jsou podstoupeny k vyřízení na příslušné správní orgány obcí a měst v České republice.⁴²

Co se týče trestního řízení, oddělení se nejvíce zabývá případy krádeže vloupáním, poškozování cizí věci, neplacení výživného na děti, porušování domovní svobody, maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, padělání a pozměňování bankovek, podvodu, nebezpečného vyhrožování, zpronevěry, neoprávněného užívání cizí věci.⁴³

Z výše uvedeného vyplývá, že policista na tomto oddělení musí být profesionálem ve více ohledech, nejen v rámci problematiky domácího násilí. Co se týče problematiky domácího násilí, byly za uplynulých pět let provedeny tři případy vykázání a bylo zpracováno pět trestných činů, které se zabývaly domácím násilím. Případy, které mohou mít souvislost s domácím násilím, jsou obvykle řešeny v přestupkovém řízení podle § 49 písmena a), b), c) zák. č. 200/1990 Sb., zákon o

⁴² zákon č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích

⁴³ zákon č. 306/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

přestupcích, kdy je celá věc oznámena příslušnému správnímu orgánu i bez toho aniž by bylo s podezřelou osobou prováděno jakékoliv policejní šetření.⁴⁴

Dle metodiky Policie ČR není povinností, aby Policie ČR u případů občanského soužití prováděla výslech osoby podezřelé z přestupku občanského soužití. Případ Policie ČR pouze zadokumentuje, uvede případné svědky a následně postoupí celou věc k vyřešení správnímu orgánu.

Na OOP Boršov nad Vltavou jsou k problematice domácího násilí k dispozici letáky příslušných organizací, které se zabývají problematikou domácího násilí, výjezdové desky, ve kterých je zpracována veškerá agenda k případům domácího násilí. Jednou do roka probíhalo 4 hodinové školení, které se zabývalo problematikou domácího násilí v policejním středisku Lišov. Školení mělo spíše teoretickou formu, v menší formě se mluvilo o příkladech z praxe.

V současné době se setkáváme se třemi typy policejních přístupů k problematice domácího násilí na obvodních odděleních:

a) standardní postup - případ je zpracován běžnými postupy plynoucích z metodiky a doporučení dle závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, 1/2010 a zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Postup je prováděn bez specialistů na tuto problematiku a teprve v případě trestního stíhání pachatele se případ postupuje vyšetřovatelům Služby kriminální policie a vyšetřování. V případě zjištění přestupků, celou věc řeší obvodní oddělení.

b) pracovní skupina v Ostravě je tvořena specialisty zaměřenými na institut „vykázání“, dále věc řeší policista z příslušného obvodního oddělení a případně pracovník Služby kriminální policie a vyšetřování.

c) pracovní skupina Domácí násilí v Brně - celou agendu k případu zpracovává a dokumentuje v rovině přestupkového i trestního řízení.⁴⁵

Policista na OOP Boršov nad Vltavou pracuje s variantou standardního postupu, kdy o celém případě na místě rozhoduje sám, rozhoduje také o institutu „vykázání“, o zajištění osoby v cele a důvody vazby komunikuje se státním zastupitelstvím. Policista na místě rozhoduje, jakým způsobem bude celý případ zadokumentován a v případě nejasností celý případ konzultuje s pracovníkem operačního střediska na lince 158

⁴⁴ zákon č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích

⁴⁵ rozkaz ředitele městského ředitelství Policie ČR Brno ke zřízení pracovní skupiny Domácí násilí, čl. 31/2005 s. 7, 9

České Budějovice a s pracovníkem výjezdu Služby kriminální policie a vyšetřování. Pracovník se může na místo dostavit a rozhodnout o tom, jak bude celá věc zadokumentována. Pracovník výjezdu Služby kriminální policie není jen specialistou na domácí násilí, ale zabývá se případy obdobnými jako OOP Boršov nad Vltavou.⁴⁶

Policista na OOP Boršov nad Vltavou v prvním případě zajistí na místě, aby nedocházelo k napadání ohrožené osoby podezřelou osobou. Na místo bývají vždy vysláni dva policisté. V některých závažných případech mohou zasahující policisté přivolat pomoc ostatních hlídek z města České Budějovice. Policista ohrožené osobě předá kontakty institucí, které se věnují domácímu násilí. Policista má možnost použít institut vykázání. Všechny tyto informace a tiskopisy má k dispozici ve výjezdových deskách. Pokud podezřelá osoba pokračuje v protiprávním jednání, má policista možnost proti této osobě použít donucovací prostředky, osobu předvést, zajistit, umístit do policejní cely nebo umístit na protialkoholní záchytnou stanici.⁴⁷

⁴⁶ závazný pokyn policejního prezidenta o provádění vykázání č. 166/2009 s. 1, 2, č. 1/2010 s. 2, 4, 6.

⁴⁷ závazný pokyn policejního prezidenta o provádění vykázání č. 166/2009 s. 4, č. 1/2010 s. 7.

2. Cíle práce

2.1 Cíle práce

- **Hlavní cíl:** Prioritním cílem bakalářské práce je zmapování řešení problematiky domácího násilí v rámci speciální skupiny kriminální služby Policie ČR v Brně a OOP Boršov nad Vltavou a spočívá ve vytvoření hlavní hypotézy v oblasti zmapování rozdílného řešení problematiky domácího násilí v rámci Policie ČR.
- **Dílčí cíl č. 1:** Na základě tohoto dílčího cíle je vytvoření dílčí hypotézy č. 1, která si klade za cíl zmapovat přínos vytvoření speciálních skupin pro problematiku domácího násilí v ostatních krajích České republiky.
- **Dílčí cíl č. 2:** Z tohoto cíle bude vytvořena dílčí hypotéza č. 2 v oblasti řešení problematiky domácího násilí. Zde je úkolem zjistit, zda je pro policisty přínosem přijetí zákona č. 135/2006 Sb., zákona na ochranu před domácím násilím.

3. Metodika

Bakalářská práce si stanovila jeden hlavní a dva dílčí cíle, kterými se bude zabývat zvolená metoda kvalitativního výzkumu.

Praktická část je postavena na kvalitativním výzkumu. „*Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založen na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textu, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.*“⁴⁸

Kvalitativně zaměřený výzkum, byl proveden na základě sběru dat pomocí tzv. „návodných otázek“.

„*Návod k rozhovoru představuje seznam otázek nebo témat, jež je nutné v rámci interview probrat. Tento návod má zajistit, že se skutečně dostane na všechna pro tazatele zajímavá témata. Je na tazateli, jakým způsobem a v jakém pořadí získá informace, které osvětlí daný problém. Zůstává mu i volnost přizpůsobovat formulace otázek podle situace. Rozhovor s návodem dává tazateli možnost co nejvýhodněji využít čas k interview. Současně umožňuje provést rozhovory s několika lidmi strukturovaněji a ulehčuje jejich srovnání. Pomáhá udržet zaměření rozhovoru, ale dovoluje dotazovanému zároveň uplatnit vlastní perspektivy a zkušenosti.*“⁴⁹

Záměr výzkumu vychází ze snahy hlouběji proniknout do problematiky řešení domácího násilí prostřednictvím výpovědí policistů speciálního oddělení Domácího násilí v Brně a policistů pracujících na OOP Boršov nad Vltavou.

Od 1. ledna 2007 je účinný zákon na ochranu obětí před domácím násilím, který přinesl nové možnosti přístupů orgánů veřejné správy k řešení problematiky domácího násilí. Cílem výzkumu je zjistit, jak výše uvedené policejní složky přistupovaly k domácímu násilí před účinností nového zákona a jak přistupují k této problematice po platnosti nového zákona.

Uvedený zákon zavedl možnost tzv. vykázání, která dává policistům novou pravomoc vykázat násilnou osobu na 10 dní. V novém zákoně je také zmíněna odborná pomoc osobě ohrožené tak, aby byly do budoucna eliminovány další útoky a nebyla

⁴⁸ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. s. 50.

⁴⁹ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. s. 174.

omezena základní hodnota lidského života. Na základě výše uvedeného jsem sestavil otázky, pomocí kterých, jsem zmapoval rozdíly v činnostech při řešení problematiky domácího násilí v rámci zmíněných policejních složek.

Kvalitativní výzkum je tvořen technikou polostandardizovaného rozhovoru s policisty ze speciální skupiny Domácí násilí Brno a z OOP Boršov nad Vltavou. Důvodem bylo získání širokého spektra informací o malém počtu jedinců - v mém výzkumu 14 osob. Při realizaci výzkumu nepracuji s již existujícími teoriemi, ale snažím se nalézt pravidelnost ve výpovědích policistů a sestavit z nich nové hypotézy.

Cílem výzkumu bylo zmapování rozdílů profesionální skupiny kriminální služby z Brna a policistů z OOP Boršov nad Vltavou, kteří se s problematikou domácího násilí setkávají jen sporadicky. Došel jsem k závěrům, že není vhodné realizovat výzkum dotazníkovým šetřením. Tato metoda není schopna zachytit významné odpovědi policistů a případně reagovat na nesrovnalosti, které při dotazování mohou nastat.

Kvalitativní technika sběru dat mi umožnila hloubkový popis zkoumané věci. Při rozhovorech jsem si mohl ověřit, zda policisté rozumí pokládané otázce a v neposlední řadě mohli policisté vyjádřit své subjektivní názory a samostatně navrhnout možné vztahy a řešení, to by nebylo v případě dotazníkového šetření možné.

Rozhovor orientovaný na problém můžeme charakterizovat jako otevřený, polostrukturovaný rozhovor vycházející z formulace určitého problému, který se v průběhu dotazování stále vrací.⁵⁰

Pro takto koncipované šetření je polostandardizovaný rozhovor hlavní výzkumnou technikou.

„Rozhovor je technika, kdy jsou vyžadované informace získávány v přímé interakci s respondentem. Rozhovor může být prováděn tváří v tvář nebo telefonicky.“⁵¹

Rozhovor představuje seznam otázek nebo témat, kterými je nutné se v rámci rozhovoru zabývat. Pořadí otázek je přizpůsobeno dané situaci. Rozhovor s návodem mi umožňuje využít čas rozhovoru a také ulehčuje porovnání jednotlivých odpovědí, pomáhá udržet zaměření tématu rozhovoru, ale zároveň umožňuje dotazovaným policistům vyjádřit své vlastní názory.

⁵⁰ MAŇÁK, J. *Cesty pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2004. s. 25

⁵¹ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 1999. s. 124

Pro výzkum jsem stanovil seznam okruhů a k těm jsem přiřadil otázky. Pořadí a formulace otázek nebylo přesně dodrženo. V průběhu rozhovoru jsem reagoval na policistovy myšlenky pokládáním doplňujících otázek.

Rozhovor trval v rozmezí 15 až 30 minut. Při prvním setkání s policistou jsem stručně představil záměr mého výzkumu. Rozhovory probíhaly ve vstřícné a otevřené atmosféře. Z projevů policistů bylo zřejmé hluboké zamyšlení se nad daným tématem a ochota sdělit mi všechny důležité informace, které mi mohli poskytnout.

Jako první jsem realizoval rozhovory v rámci speciální skupiny Domácího násilí v Brně a poté rozhovory s policisty z OOP Boršov nad Vltavou.

Výhodou kvalitativní techniky je možnost vedení přímého rozhovoru s policistou. Výzkumné otázky byly rozčleněny do několika okruhů:

- schopnost správně rozpoznat trestnou činnost související s domácím násilím
- jednání s obětí domácího násilí
- zákon na ochranu před domácím násilím
- intervenční centra

4. Výsledky

V této kapitole budou shrnuty výsledky, ke kterým jsem došel na základě zvolené kvalitativní metody. Jak již bylo výše zmíněno, otázky ve výzkumu byly rozděleny do čtyř okruhů a to následovně:

- schopnost správně rozpoznat trestnou činnost související s domácím násilím
- jednání s obětí domácího násilí
- zákon na ochranu před domácím násilím
- intervenční centra

K okruhu schopnost správně rozpoznat trestnou činnost související s domácím násilím se policisté z pracovní skupiny z Brna vyjádřili tak, že nemají problémy s tím, aby správně zadokumentovali právní kvalifikaci pro účely domácího násilí. Policistům z Brna nedělá problém rozeznat, zda se jedná o trestný čin, přestupek, nebo o případ, kdy mohou agresora vykázat. V neposlední řadě mají policisté velkou úspěšnost v tom, že spisy, které zpracovali, jsou postoupeny k soudnímu řízení a soud téměř vždy pachatele pravomocně odsoudí.

Policisté z OOP Boršov nad Vltavou mají problém rozpoznat domácí násilí jak v trestní rovině, tak v rovině přestupkového řízení. Pouze ve třech případech využili institutu vykázání. Ne každý policista na tomto oddělení se s problematikou domácího násilí a možnostmi vykázání osobně setkal. Policistům dále chybí větší prostor pro školení v rámci této problematiky. Především z důvodu, že policisté zde sloužící, řeší i jinou problematiku než jen domácí násilí. Co se týká fenoménu domácího násilí, setkávají se s ním jen zřídka, a tudíž mohou mít v některých případech problém situaci správně kvalifikovat.

Hlavním cílem bylo zmapovat řešení problematiky domácího násilí v rámci speciální skupiny kriminální služby Policie ČR v Brně a OOP Boršov nad Vltavou a spočíval ve vytvoření hlavní hypotézy v oblasti zmapování rozdílného řešení problematiky domácího násilí v rámci Policie ČR. Hlavní hypotézou bylo zjištěno, že policisté ze skupiny Brna nemají žádný problém s rozpoznáním domácího násilí, vykázání a zadokumentování případu. Policisté z OOP Boršov nad Vltavou si vždy nejsou jisti, zda se jedná o domácí násilí či přestupek a mají problém s vykázáním podezřelé osoby. Toto je ovšem způsobeno tím, že policisté se zabírají i jinou policejní činností.

Při odpovědích z okruhu jednání s obětí domácího násilí se policisté ze skupiny z Brna shodli na tom, že je pro ně velkou výhodou, že pouze oni jednájí po celou dobu případu s ohroženou osobou. Žádná jiná policejní složka v Brně nejedná s výše uvedenou osobou. Pomoc policisté z Brna spatřují zejména v nové pravomoci vykazání. Díky tomuto institutu si je osoba ohrožená schopna ujasnit svoji situaci a další kroky během vykazání agresora. Oběti od policistů obdrží veškeré kontakty na příslušné instituce, které se domácím násilím zabývají, a na intervenčním centru je možné kvalifikovaně sepsat tzv. předběžné opatření k agresivní osobě, které je následně předáno příslušnému soudu. Nadstandardní rozsah práce skupiny spočívá i v sociální práci, kdy policisté pracují s ohroženými osobami obdobně jako neziskové organizace. V případech tzv. vykazání osoby z obydli, rozhoduje o použití vykazání pouze policista ze skupiny domácího násilí.

Policista z OOP Boršov nad Vltavou rozhoduje o vykazání vždy. Navíc musí řešit i jiné trestné činy a přestupky, které nesouvisí s domácím násilím. Nastává situace, že s obětí domácího násilí jedná více policistů a ona je tak vystavena většímu psychickému tlaku a může dojít k tomu, že se oběť policistům uzavře a ztratí v nich důvěru. Všichni dotazovaní policisté uvedli, že by velmi pozitivně přijali, pokud by pro řešení problematiky domácího násilí včetně vykazání byla zřízena obdobná skupina jako v Brně.

Z **dílčího cíle č. 1** byla vytvořena dílčí hypotéza č. 1, na jejímž základě byl zmapován přínos vytvoření speciálních skupin pro problematiku domácího násilí v ostatních krajích České republiky. Dílčí hypotézou č. 1 bylo zjištěno, že policisté ze skupiny Brna jsou opravdovými profesionály ve svém oboru domácího násilí. Policisté z OOP Boršov na základě toho, že se musejí věnovat i jiné policejní práci, mívají problémy s rozpoznáním a evidováním domácího násilí včetně vykazání.

V případě otázek z okruhu zákon na ochranu před domácím násilím byli všichni policisté toho názoru, že před přijetím nového zákona na ochranu před domácím násilím, nebyla Policie ČR schopna účelně a profesionálně zasáhnout proti tomuto jevu. Společné obydlí opouštěla vždy oběť. Policie ČR mohla agresora zadržet nebo zajistit. Dotazovaní policisté se shodli, že u většiny případů bylo k dané věci dříve přistupováno tak, že se jedná o problém v rámci rodiny a tudíž nespadá do kompetence Policie ČR. Většina těchto případů končila ve fázi přestupkového řízení. Ve starém znění zákona se

o problematice domácího násilí moc nehovořilo. V tomto ohledu spatřují všichni policisté pravomoc Policie ČR vykázat agresora jako velkou pomoc. Hlavní problém shledávají policisté v tom, že se nový zákon ve špatné formě vyjadřuje k možnostem finanční a materiální pomoci pro oběti domácího násilí. Oběť musí splňovat určité speciální požadavky legislativně upravené v zákoně a finanční výpomoc musí oběť vrátit zpět státu. I z nedostatku finančních prostředků oběti není často domácí násilí Policii ČR oznámeno. Oběť je téměř vždy finančně závislá na agresorovi. Další problém, který nastal po platnosti nového zákona, policisté spatřují v nedostatečné práci s agresorem – v praxi neexistuje žádný nápravný program pro pachatele domácího násilí, a ti tak mohou trestnou činnost znovu zopakovat.

Z **dílčího cíle č. 2** byla vytvořena dílčí hypotéza č. 2 v oblasti řešení problematiky domácího násilí. Vytvořením této hypotézy bylo za úkol zjistit, zda bylo pro policisty přínosem přijetí zákona č. 135/2006 Sb., zákona na ochranu před domácím násilím. Dílčí hypotézou č. 2 bylo zjištěno, že policisté z obou dvou policejních složek se shodli na tom, že přijetím zákona na ochranu před domácím násilím bylo správným krokem k řešení domácího násilí. Obě policejní složky se společně shodly na tom, že není právně zakotvena práce s násilnou osobou a chybí dostačující finanční výpomoc od státu.

K okruhu intervenční centra policisté ze skupiny Brno uvedli, že mají osobní zkušenost s intervenčními centry, kdy jsou s pracovníky těchto center v kontaktu a rozebírají otázky týkající se domácího násilí. Dále je veřejnost kvalitně informována o práci speciální skupiny v Brně a intervenčních center, především prostřednictvím letáků, které jsou vydávány Magistrátem města Brna.

Policisté z OOP Boršov nad Vltavou mají k dispozici letáky, které dávají obětem domácího násilí, osobně se nesetkávají s pracovníky intervenčních center, nemají zpětnou vazbu o tom, zda a v jaké formě byla nabídnuta pomoc obětem. Všichni policisté daného oddělení se shodli na tom, že pouze intervenční centrum vyrozumí a tím spolupráce na této úrovni v podstatě končí.

5. Diskuze

Při zpracování výzkumu bakalářské práce se nevyskytly žádné větší problémy. Všichni dotazovaní, které jsem oslovil, spolupracovali a snažili se důsledně zodpovědět mé dotazy. Na základě této skutečnosti byl splněn hlavní cíl i dílčí dva cíle, které si tato bakalářská práce stanovila. Hlavním cílem bylo zmapování řešení problematiky domácího násilí v rámci speciální skupiny kriminální služby Policie ČR v Brně a OOP Boršov nad Vltavou. Speciální skupina Brno je jediná svého rozměru v České republice, proto informace získané od jejích spolupracovníků byly velmi cenné. Na druhou stranu i policisté z OOP Boršov nad Vltavou mají s problematikou domácího násilí zkušenosti.

Jako jeden z největších problémů v oblasti domácího násilí spatřuji fakt, že v současné době neexistuje žádná platná legislativní úprava, která by nařizovala samotnou práci s násilnou osobou v případě domácího násilí. O této úpravě se pouze hovořilo v roce 2007 a byly připraveny i materiály a projekty, jak by spolupráce s podezřelou osobou měla vypadat. Od této doby se však nic nezměnilo.

Další nedostatek spatřuji v tom, že i když je pachatel odsouzen, vrací se po vykonání trestu zpět do rodiny, nebo si najde novou přítelkyni, kde se pravděpodobně opět objeví znaky domácího násilí. Jako další problém, na kterém je potřeba pracovat, vidím fakt, že oběti domácího násilí nemají státem garantovanou žádnou speciální finanční výpomoc. Je pravda, že za určitých podmínek dostane oběť domácího násilí finanční pomoc od státu, ale z praxe vím, že tato pomoc není pro oběti dostačující.

Obecně si myslím, že prevence a intervence domácího násilí je velmi podceňována. Důkazem je zjištění, že za poslední tři roky se nekonalo v Jihočeském kraji žádné policejní školení, které by se zabývalo problematikou domácího násilí. Policisté pak mnohdy ani nemohou při příjezdu na místo činu rozpoznat znaky domácího násilí, které nemusí být viditelné na první pohled. Právě na tyto komplikovanější případy by měli být školeni. V rámci města České Budějovice pracují dva policejní dokumentaristé, na které jsem se také obrátil s otázkami ohledně domácího násilí. Otázky mi sice zodpověděli, ale bylo znát, že nemají policejní praxi a na některé dotazy měli jiný pohled a názor než já. Všechny tyto okolnosti zřetelně poukazují na to, že v Jihočeském kraji chybí speciální policejní skupina podobné té v Brně.

Na základě výsledků výzkumu si kladu otázku, proč existuje pouze jediná speciální policejní skupina v Brně, která řeší problematiku domácího násilí. V rámci

zodpovědění této otázky je třeba zmínit, že v Ostravě existuje také obdobná speciální policejní skupina, která se věnuje problematice domácího násilí. V Ostravě řeší problematiku domácího násilí více policejních složek. Na obvodním oddělení v Ostravě je k dispozici jeden nebo dva policisté, kteří jsou vyškoleni pouze pro statut vykazání násilné osoby, problematiku domácího násilí zpracovává hlídka obvodního oddělení na místě a v případě zjištění, že se jedná o trestný čin, si celou věc přebírá kriminální služba v Ostravě.

V Brně stál za zrodem této skupiny krajský ředitel plk. JUDr. Jaroslav Vaněk, díky kterému speciální policejní skupina v roce 2005 vznikla. Pokud se podíváme na statistiky domácího násilí, nebyl počet vykazání tím hlavním důvodem pro vznik této skupiny. Hlavním důvodem bylo osobní nadšení a zájem policejního ředitele, který se této problematice věnoval a zmiňoval ji ve svých pracích. Dalším faktem bylo rozhodnutí začít proti domácímu násilí bojovat a nezavírat před tímto oči. Mnoho vysokých policejních funkcionářů oponuje tím, že dle statistik není třeba tyto speciální skupiny pro problematiku domácího násilí zřizovat. Zapomínají možná na důležitý fakt, že domácí násilí je ve většině případů stále ještě v dnešní době latentním jevem a osoby ohrožené se bojí čin oznámit. Občané nemají důvěru v práci Policie ČR, nebo se mohou stydět za to, že právě oni se stali oběťmi.

Zřízení speciálních skupin pro boj s domácím násilím i v ostatních krajích České republiky by mohlo pomoci získat důvěru ohrožených osob v Policii ČR. Pokud ohrožená osoba nahlásí napadení se znaky domácího násilí v Brně, jedná s ní pouze jeden speciálně vyškolený policista, nemusí svoji výpověď uvádět vícekrát, už tak je pro oběť psychicky velmi náročné se k prožité situaci vracet a ještě s ní dopodrobna seznámit další policisty. Je zde menší riziko viktimizace oběti.

Speciální skupina klade velký důraz především na prevenci a intervenci domácího násilí, na informovanost veřejnosti a šíření důležitých informací. Dle potřeby se schází všechny složky, které se tímto fenoménem zabývají, z důvodu předávání si informací. Právě prevence je nejdůležitější součástí řešení problematiky domácího násilí. Prevence ovšem není v policejních statistikách vidět...Na mnoha policejních odděleních bohužel stále funguje tzv. „čárkový systém“, kdy je důraz kladen především na počty zadržených pachatelů, kolik bylo vykazáno osob a kolik osob bylo odsouzeno. Prevence a intervence není bohužel žádoucí.

Velmi důležitá je spolupráce s intervenčními centry, která zde v rámci OOP Boršov není. Pokud se podíváme na spolupráci intervenčních center a policejní skupiny Brna, funguje zde tato spolupráce výborně. Zástupci intervenčních center i policejní skupiny se scházejí v případě potřeby a řeší jak problematiku prevence, tak další postupy ohledně ohrožených osob. Na tomto setkání bývají i zastupitelé města, orgán sociálně právní ochrany dítěte, státní zástupci a soudci, kteří se zpravidla zabývají danou problematikou.

Předpokládám, že tato bakalářská práce přispěje mimo jiné i k osvětě o domácím násilí nejen mezi veřejností, ale hlavně mezi ostatními policisty a domácí násilí přestane být alespoň částečně latentním jevem. Nebezpečnost domácího násilí spočívá především v nezájmu okolí řešit problémy ostatních a také samotní pachatelé domácího násilí jsou nevypočitatelní. Je to dáno tím, že před okolím se chovají úplně jinak než za zavřenými dveřmi jejich domácností.

Závěrem diskuze bych srovnal dvě policejní skupiny, které jsem v mé práci popisoval:

Skupina Domácí násilí Brno: V Brně je všeobecně vysoká informovanost o práci skupiny. V první řadě skupina provádí včasnou prevenci a intervenci. Cílem skupiny není za každou cenu pachatele soudně potrestat. Oběť zde může nahlásit celý případ, tímto případem se zabývá pouze pracovník této skupiny (na jiných útvarech s obětí mluví minimálně tři složky Policie ČR – a oběť se může tzv. zablokovat a veškerá práce s Policií ČR je ukončena).

Zjistil jsem, že veškerá dokumentace této skupiny pro soudní řízení je výborně zadokumentována. Tento fakt pramení ze spolupráce se státními zástupci, kteří se zabývají domácím násilím. Spis obvykle obsahuje 150 až 200 stran, dle závažnosti případu, jsou zde uvedeny soudní znalecké posudky jak na pachatele, tak na oběť, je proveden kompletní výslech svědků a u soudního řízení dochází k 90% úspěšnosti zaevidovaných případů skupinou Domácího násilí v Brně, kdy jsou pachatelé pravomocně odsouzeni.

Obvodní oddělení Boršov nad Vltavou: Policista na tomto oddělení má problém rozpoznat, kdy se jedná o trestný čin domácí násilí a kdy se jedná o přestupkové řízení. Další problém je ten, že se policista neumí adekvátně rozhodnout, zda podezřelou osobu vykáže i přes to, že se jedná jen o preventivní opatření, nikoliv o to, zda se osoba dopouští trestné činnosti.

Na druhou stranu chci uvést, že policista na tomto oddělení musí mít mnoho znalostí z jiné problematiky ohledně přestupkového a trestního řízení. Problematika domácího násilí je tak pouze jedna z mnoha věcí, kterou se policista zabývá.

Myslím si, že by bylo vhodné častěji školit policisty v Jihočeském kraji ohledně domácího násilí, jedná se o fenomén a jen dobrým přístupem a školením lze tomuto problému čelit.

6. Závěr

Teoretická část je pevně spjata s částí praktickou. Úkolem praktické a teoretické části bylo zmapování rozdílů řešení domácího násilí u profesionální skupiny Policie ČR Brno a OOP Boršov nad Vltavou.

Pro kvalitativní metodu, kterou jsem provedl v praktické části, byla zvolena technika polostandardizovaného rozhovoru, který byl uskutečněn s policisty ze skupiny Domácího násilí Brno a OOP Boršov nad Vltavou.

Byl stanoven jeden hlavní a dva dílčí cíle, z nichž vyplynuly dílčí hypotézy. Hlavní cílem bylo zmapovat řešení problematiky domácího násilí v rámci speciální skupiny kriminální služby Policie ČR v Brně a OOP Boršov nad Vltavou. Hlavní hypotézou bylo zjištěno, že policisté ze skupiny Brna nemají žádný problém s rozpoznáním domácího násilí, vykázaní a zadokumentování případu. Policisté z OOP Boršov nad Vltavou si vždy nejsou jisti, zda se jedná o domácí násilí či přestupek a mají problém s vykázaním podezřelé osoby. Toto je ovšem způsobeno tím, že policisté se zabírají i jinou policejní činností.

Z dílčího cíle č. 1 byla vytvořena dílčí hypotéza č. 1, na jejímž základě byl zmapován přínos vytvoření speciálních skupin pro problematiku domácího násilí v ostatních krajích České republiky. Dílčí hypotézou č. 1 bylo zjištěno, že policisté ze skupiny Brna jsou opravdovými profesionály ve svém oboru domácího násilí. Policisté z OOP Boršov na základě toho, že se musejí věnovat i jiné policejní práce, mívají problémy s rozpoznáním a evidováním domácího násilí včetně vykázaní.

Z dílčího cíle č. 2 byla vytvořena dílčí hypotéza č. 2 v oblasti řešení problematiky domácího násilí. Vytvořením této hypotézy bylo za úkol zjistit, zda bylo pro policisty přínosem přijetí zákona č. 135/2006 Sb., zákona na ochranu před domácím násilím. Dílčí hypotézou č. 2 bylo zjištěno, že policisté z obou dvou policejních složek se shodli na tom, že přijetím zákona na ochranu před domácím násilím bylo správným krokem k řešení domácího násilí. Obě policejní složky se společně shodly na tom, že není právně zakotvena práce s násilnou osobou a je nedostačující finanční výpomoc pro ohrožené osoby.

V dnešní době je naše společnost informována převážně z médií o tom, že existuje domácí násilí, ale když se někdo stane svědkem domácího násilí, dělá, že se ho

netýká. Zpravidla zaujímá postoj, že je to záležitost za zavřenými dveřmi v rodině, kdy si tento problém rodina musí vyřešit sama. V neposlední řadě spatřuji problém v tom, že lékaři a sociální pracovníci, ne vždy o zjištění skutečnosti násilí informují Policii ČR. Pokud se Policie ČR dozví o trestné činnosti, je povinna vždy konat.

Také bych chtěl podotknout, že Policie ČR působí jako represivní složka, v některých případech neumí a ani nemůže předcházet domácímu násilí, které je v méně rozvinutých formách.

Mým profesionálním cílem je zřídit na základě této bakalářské práce speciální policejní skupinu, která se bude zabývat pouze problematikou domácího násilí i v Jihočeském kraji. Uvědomuji si, že tento cíl není snadný, ale myslím si, že postupnými kroky a hlavně spoluprací s policejní skupinou v Brně, se mi toto podaří již v roce 2014. Při zřizování skupiny budu čerpat i z poznatků, které jsem se dozvěděl při studiu na Teologické fakultě v rámci studijního oboru sociální a charitativní práce. Tyto poznatky vhodně doplním a rozšířím u Policie ČR. Při řešení problematiky domácího násilí by měl policista postupovat velmi ohleduplně vůči ohrožené osobě. Záleží především na profesionálně zasahujícím policistovi a spolupracujících složkách, jak ohrožená osoba bude spolupracovat. Cílem je, aby ohrožená osoba byla co nejméně dotčena na svých právech a duševním stavu.

7. Použité prameny

Literární prameny:

- BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ, P., BLÁHOVÁ, K. *Domácí násilí: Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. 1. vyd. Praha: Acorus, 2009. 92 s. ISBN 978-80-254-5422-0
- ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 4. vyd. Praha: Postál, s. r. o., 2004. 266 s. ISBN 80-7178-931-3
- ČÍRTKOVÁ, L., MACHÁČKOVÁ, R., VITOUŠOVÁ, M. *Domácí násilí - přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. 1. vyd. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002. 143 s. ISBN 80-86284-19-0
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 1999. 374 s. ISBN 978-80-2460-139-7
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4
- KONRÁD, Z., BANGO, D. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007. 110 s. ISBN 978-80-7251-336-9
- MAŇÁK, J. *Cesty pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2004. 80 s. ISBN 80-7315-078-6
- STRAUS, J., NĚMEC, M. et al. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 503 s. ISBN 978-80-7380-214-1
- ŠEDIVÁ, M. et al. *Metodický rámec: interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. 1. vyd. Praha: Bílý kruh bezpečí, o. s., 2007. 54 s. ISBN 978-80-239-9449-0
- ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. et al. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2011, 192 s. ISBN 978-80-7367-690-2

Zákony a vyhlášky:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práva a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

- Usnesení vlády České republiky ze dne 13. dubna 2011 č. 262 o Národním akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014. 28 s.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- Závazný pokyn policejního prezidenta o provádění vykazání č. 166/2009,č. 1/2010
- Rozkaz ředitele městského ředitelství Policie ČR Brno ke zřízení pracovní skupiny Domácí násilí, čl. 31/2005
- Zákon č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích
- Zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Internetové zdroje:

- *Domácí násilí* [online]. 2012. [cit. 2013-01-05]. Statistiky. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/statistiky/>>.
- *Domácí násilí* [online]. 2012. [cit. 2013-01-05]. Aliance proti domácímu násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/pomahajiciprofesionalove/aliance-proti-domacimu-nasili/>>.
- *Rosa* [online]. 2010. [cit. 2013-01-05]. Co je domácí násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/co-je-domaci-nasili/>>.

8. Přílohy

Příloha č. I – Statistika Přehled počtu vykázaní Policií ČR dle krajů za období leden až listopad 2012

Tabulka 1: Přehled počtu vykázaní Policií ČR dle krajů za období leden až listopad 2012

KRAJ	Zpracoval Bílý kruh bezpečí, o.s. - 14.12.2012												2012	celkem v letech					Celkem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		2007	2008	2009	2010	2011	
Jihočeský	4	7	5	10	9	3	4	2	3	5	6		58	50	37	35	84	72	278
Jihomoravský	6	13	9	24	12	13	20	11	13	8	9		138	82	72	82	87	118	441
Karlovarský	15	16	11	6	8	10	8	10	5	5	12		106	32	46	49	79	137	343
Královéhradecký	10	5	7	2	2	3	6	3	4	3	2		47	34	22	16	44	45	161
Liberecký	5	8	11	17	13	6	10	10	6	7	4		97	30	36	68	62	82	278
Moravskoslezský	9	6	11	10	7	16	5	4	11	8	9		96	213	110	111	108	135	677
Olomoucký	9	8	9	10	8	9	7	10	8	9	9		96	44	35	43	61	112	295
Pardubický	12	7	9	8	5	16	5	10	10	7	4		93	61	39	44	73	92	309
Píseňský	3	2	2	1	3	6	6	0	1	1	4		29	16	22	14	27	23	102
Hlavní město Praha	12	8	21	13	13	6	12	7	10	11	13		126	59	34	48	104	123	368
Středočeský	9	5	13	8	11	7	10	7	7	6	8		91	79	67	59	64	121	390
Ústecký	18	17	18	22	13	22	12	22	13	18	15		190	81	87	134	133	202	637
Vysočina	3	4	2	2	5	3	2	4	3	4	6		38	32	26	39	51	42	190
Zlínský	14	12	5	8	8	7	9	9	3	9	5		89	49	46	36	81	126	338
CELKEM VYKÁZÁNÍ	129	118	133	141	117	117	116	109	97	101	106	0	1294	862	679	778	1058	1430	4807
z toho opakovaná	16	14	15	19	15	17	12	13	14	16	16								167
tj. v %	12%	12%	12%	13%	13%	15%	10%	12%	14%	16%	15%								

Zdroj: Internetové stránky www.domacinasili.cz⁵²

⁵² *Domáci násilí*[online]. 2012. [cit. 2013-01-05]. Statistika. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/statistiky/>>.

Příloha č. II – Statistický výkaz věcí prověřovaných skupinou Domácí násilí

Tabulka 2: Statistický výkaz věcí prověřovaných skupinou Domácí násilí

Statistický výkaz věcí prověřovaných skupinou Domácí násilí

pro podezření z trestných činů se znaky Domácího násilí

	2005 (květen - - prosinec)	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celkem prověřováno TČ na SDmN	61	71	76	64	56	68	86
Odloženo dle § 159a/1 - nejde o TČ ani PŘ	11	11	7	22	12	9	9
Odevzdáno dle § 159a/1a) tr.č.-jde o PR	17	17	24	15	12	17	20
Odloženo dle § 159a/2 tr.č.-TS nepřipustné	1	7	9	2	6	5	3
Zahájeno TS	28	34	36	23	26	33	45
Zahájeno TS - procent	46%	48%	47%	36%	46%	49%	52%
Zastaveno TS dle § 171,172, 173 tr.ř.	2	6	3	5	2	5	2
Návrh PO na podání obžaloby	26	28	31	20	25	28	45
Obžalováno - celkem	26	28	31	20	25	28	34
Obžalováno - celkem ze stíhaných [%]	93%	82%	86%	87%	96%	85%	76%
Odsouzeno - celkem	23	24	26	16	24	13	21
Odsouzeno z obžalovaných [%]	88%	86%	84%	80%	96%	46%	62%
Odsouzeno ze všech [%]	38%	34%	34%	25%	43%	19%	24%
Odsouzeno - rozsudkem	20	20	23	12	22	11	16
Odsouzeno - tr. příkazem	3	4	3	4	2	2	5
Prům.doba od obž.do odsouz. [dnů]	202	181	160	123	140	129	129
Trestů podm. celkem	14	14	12	12	22	10	11
Výše trestu - průměr [més.]	16	18	19	18	19	19	14
Nejvyšší podm. trest [més.]	35	30	36	30	36	36	30
Nejnižší podm. trest [més.]	6	5	6	3	8	3	4
Trestů nepodm. celkem	9	8	8	4	2	3	8
Výše trestu - průměr [més.]	40	39	20	36	23	25	22
Nejvyšší nepodm. trest [més.]	72	48	42	60	36	36	54
Nejnižší nepodm. trest [més.]	12	30	9	14	9	10	5

Údaje jsou vyhledávány manuálně v IS ET? M? P?R Brno, z tohoto d?vodu

© JaP 2008

jsou možné nevýznamné odchylky od skutečných údajů

Zdroj: Speciální skupina Domácího násilí Brno

Příloha č. III – Statistický výkaz přehledu trestných činů souvisejících s domácím násilím v Jihočeském kraji

Tabulka 3: Statistický výkaz trestných činů souvisejících s domácím násilím v rámci Jihočeského kraje 2010 - 2012

Trestné činy	Nápad 2010	Objasněnost	%
Nebezpečné vyhrožování § 353 tr. zák.	270	239	88,52
Nebezpečné pronásledování § 354 tr. zák.	35	27	77,14
Týrání svěřené osoby § 198 tr. zák.	1	1	100
Týrání osoby žijící ve společném obydlí § 199 tr. zák.	32	28	87,5
	Nápad 2011	Objasněnost	%
Nebezpečné vyhrožování § 353 tr. zák.	258	226	87,6
Nebezpečné pronásledování § 354 tr. zák.	27	22	81,48
Týrání svěřené osoby § 198 tr. zák.	4	1	25
Týrání osoby žijící ve společném obydlí § 199 tr. zák.	30	25	83,33
	Nápad 2012	Objasněnost	%
Nebezpečné vyhrožování § 353 tr. zák.	258	225	87,21
Nebezpečné pronásledování § 354 tr. zák.	28	25	89,29
Týrání svěřené osoby § 198 tr. zák.	6	3	50
Týrání osoby žijící ve společném obydlí § 199 tr. zák.	34	32	94,12

Zdroj: Policejní statistiky Policie ČR

Příloha č. IV – Zpětná vazba na bakalářskou práci od por. Bc. Ladislava Štěpána, komisaře Služby kriminální Policie a vyšetřování, Městského ředitelství Brno – 4. oddělení obecné kriminality

Autor ve své bakalářské práci zvolil zajímavý a netradiční pohled na téma domácího násilí, které ve své podstatě je velkým společenským problémem.

Autor k tématu přistupuje z pohledu příslušníka Policie české republiky, svá tvrzení dokládá postřehy získanými při výkonu služby na Obvodním oddělení Boršov nad Vltavou (dále jen OOP Boršov) a stáží absolvovanou ve svém osobním volnu na Službě kriminální policie a vyšetřování 4.oddělení obecné kriminality Městského ředitelství Brno (dále jen skupina DMN) .

V úvodu své práce autor seznamuje s pojmy, definicemi a právními normami, na základě kterých je jednání označované jako „domácí násilí“ možné detekovat a postihnout, seznamuje s činnostmi a pravomocemi příslušníka Policie České republiky, neziskových a nestátních organizací. Dotýká se problému ekonomické podpory ohrožených osob, dětí a nutnosti práce s násilnou osobou, přibližuje přístup vybraných evropských zemí a jejich přístup k problematice domácího násilí.

Blíže se zabývá organizační strukturou a činností skupiny DMN SKPV MŘ Brno a OOP Boršov, s využitím svých praktických zkušeností získaných při výkonu policejních činností a vykonané stáže dochází ke zjištěním, že z pohledu zákona, jsou práva oběti dostatečně zajištěna. Jako nedostatečná se jeví práce s násilnou osobou, zákonem není stanovena povinnost práce s násilnou osobou.

Ve svých závěrech dochází ke zjištění, že v rámci PČR není vůle ke zřízení specializovaných skupin, které by problematiku DMN řešili. Důvody, které popisuje jsou všeobecně zakořeněné názory a předsudky „managmentu PČR“, ze kterých je možné nabýt dojmu, že problematikou DMN není snaha se zabývat. Tato jeho tvrzení je možné podpořit tím, že u PČR jsou zřizovány specializované skupiny za účelem odhalování IT kriminality, krádeží vozidel, násilné trestné činnosti atd., Smysluplnost takových specializací je potvrzena dosahovanými výsledky vzhledem k „úzkoprofilové“ specializaci pracovníků těchto skupin.

Vzhledem ke specifické problematice a způsobu řešení je třeba ke zřizování skupin přistupovat systémově, kdy zkušenosti a postřehy je možné čerpat zejména od pracovníků již existujících „skupin“, specialistů v rámci PČR, či nestátních a neziskových organizací. Na problematiku DMN se snaží autor práce upozornit a při porovnání činnosti OOP Boršov a skupiny DMN Brno se mu podstatu ožehavého tématu podařilo prezentovat velmi zdařilým a poučným způsobem.

Toto je osobní názor por. Bc. Ladislava Štěpána, komisaře SKPV 4.OOK MŘ Brno, na bakalářskou práci Petra Kubišty vypracované na téma Zmapování rozdílů při řešení domácího násilí v policejních útvech v Brna a Boršově nad Vltavou.

9. Abstract

KUBIŠTA, P. *Zmapování rozdílů řešení domácího násilí u profesionální skupiny Policie ČR Brno a obvodního oddělení Policie ČR Boršov nad Vltavou*. České Budějovice 2013. Bakalářská práce.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce Mgr. Michaela Svobodová, Ph.D

Klíčová slova: domácí násilí, Policie České Republiky, intervenční centra, vykázání, podezřelá osoba, oběť, OSPOD, trestný čin, přestupek, skupina Domácí násilí Brno, skupina OOP Boršov nad Vltavou

Bakalářská práce se zabývá problematikou domácího násilí, a to především v souvislosti s činností Policie České republiky, konkrétně v rámci činnosti speciální policejní skupiny v Brně a OOP Boršov nad Vltavou. Domácí násilí je v dnešní době velmi častým nežádoucím jevem, avšak ve většině případů zůstává skryto pouze mezi účastníky domácího násilí. Je důležité, aby se téma domácího násilí dostalo do povědomí široké veřejnosti především. Důraz by měl být kladen především na prevenci a včasnou intervenci. V České republice byla přijata novela trestního zákona a to s účinností od 1. června 2004 a také od 1. ledna 2007 nabyt účinnosti zákon č. 135/2006, kterým se mění některé zákony zabývající se problematikou ochrany před domácím násilím.

10. Abstract v anglickém jazyce

KUBIŠTA, P. *The analysis of differences in dealing with the domestic violence in professional police department in Brno and in district police department Boršov nad Vltavou*. České Budějovice 2013. Bachelor Thesis. The South Bohemian University in České Budějovice, The Faculty of Theological Studies, The department of ethics, psychology and charitable work.

Head thesis: Mgr. Michaela Svobodová, Ph.D.

Keywords: domestic violence, the Police of the Czech Republic, intervention centers, expulsion, suspect, victim, OSPOD, crime, minor offense, the group domestic violence Brno, the group OOP Boršov nad Vltavou

The bachelor thesis deals with the issue of domestic violence, especially according to the activities of the Police of the Czech Republic, specifically in the work of a special police teams in Brno and the group OOP Boršov nad Vltavou. Nowadays, the domestic violence is a very common undesirable phenomenon but in most cases it stays hidden only between the participants of the domestic violence. Particularly, it is important that the issue of domestic violence comes to the attention of the general public. The prevention and early intervention should be emphasized. In the Czech Republic, the amendment to the Criminal Code was accepted, with effect from 1 June 2004 and from 1 January 2007, the Act No. 135/2006 came into force, which changes some of acts dealing with the protection against the domestic violence.